

TENGERPARTON, 1937

Tempera, fa, 115x140 cm
Jelzés nélkül

(restaurált)

Kikiáltási ár: 20 000 000 Ft
Starting price: 80 000 EURA KÉP VÉTELÁRÁT A TULAJDONOS
A FARKAS ISTVÁN ALAPÍTVÁNY SZÁMÁRA
AJÁNLJA FEL.

Az Alapítvány célja, hogy, a festő szellemiségéhez méltó, több művészeti ágban működő kulturális központot, művésztelepet hozzon létre a Szigligeten álló Farkas István házában.

A ház a Rókarántó dombon áll, lélegzetelállító panorámával a Balatonra. Az alsó szinten múzeummá nyilvánított kiállító terem van.

Az Alapítvány zenei és festészeti mesterkurzusokat tervez a legkiválóbb magyar és külföldi mesterek vezetésével, továbbá téli és nyári festészeti, irodalmi műhelyek működtetését. A kurzusokon pályakezdők, művészeti egyetemek, főiskolák hallgatói is részt vehetnek.

Az Alapítvány tevékenységét külföldön is szeretné meghirdetni, külföldi művészeti iskolák, műhelyek bevonásával.

A házat hatalmas park veszi körül, melyben nyáron koncertek, később zenei fesztiválok rendezésére kerül sor. Szigligeten jelenleg nincs ilyen jellegű kulturális program.

Edvard MUNCH: A piros ház, 1898–1900, Munch Museet, Oslo

PROVENIENCIA:

- Egykor Charles Farkas tulajdonában, Róma
- Letét a Budapesti Történeli Múzeum Képtárában

KIÁLLÍTVÁ:

- Farkas István festőművész gyűjteményes kiállítása. Budapesti Történeli Múzeum, Budapest, 2005.

REPRODUKÁLVA:

- Farkas István festőművész gyűjteményes kiállítása. (katalógus) Budapesti Történeli Múzeum, Budapest, 2005. 52.

EGY IDEGEN MECÉNÁS

1937 bizonyos szempontból a festői újrakezdés éve Farkas Istvánnál, az előző évben mutatta be addigi műveit egy nagy gyűjteményes kiállítás keretében az Ernst Múzeumban, és '37-ben már újra ugyanolyan energiával és tempóban fest, mint '34-ben. Egyéni kiállítása nyílik Párizsban, és több csoportos kiállításon is szerepel az Ernst Múzeumban és a Nemzeti Szalonban. Ugyan ekkoriban már egy magyar és egy rangos francia monográfia is reprezentálja Farkas festői nagyságát, itthon azonban mégis inkább a Singer-Wolfner cég vezérigazgatójaként válik ismertté.

1932-ben költözött haza Párizsból és vette át a céget apja halála után, és bár sosem vágyott ilyen babérokra, mégis kiválóan és szigorúan vezette a jelentős kiadót. A pénzügyi sikerek ráadásul jó esztétikai érzékkel és művészeti szakértelemmel párosultak: Farkas Nagy Istvánnal, Barcsay Jenővel, Hincz Gyulával és Szalay Lajossal kötött kizárólagos szerződéseket. Festőként maga is hozzájuk hasonló utat járt be, 1937-es kompozíciói például Barcsay korabeli szerkezetes naturalista műveivel állíthatóak párhuzamba, bár Farkas tagadhatatlanul közelebb áll az École de Paris nagy mestereihez, mint a hozzá hasonlóan magányos Nagy Istvánhoz.

ELMOSÓDÓ HORIZONTOK

Farkas 1937-ben fedezi fel Szigligetet és a Balatont, a *Tengerparton* című festményen is a Balaton és Egry József pasztell fényei kísértenek. Farkas persze temperával dolgozik, és egészen egyéni módon, hihetetlen érzékkel keveri a színeket. Nála első a szín, nemcsak az alakok, de maguk a formák, a kompozíció alapmotívumai is mintegy a színekből sűrűsödnek össze, gomolyognak elő. A sziklás úton szembejövő idős férfi, és az elegáns kalapos hölgy feje egyaránt szürke füstpamacsként olvad bele a festmény kékes-szürkés színharmóniáiba. E színharmóniákról Kállai Ernő után talán Marcel Berr de Turique, a híres párizsi Le Portique galéria tulajdonosa írt a legplasztikusabban: „*Furcsa és rafinált festészet volt ez, félúton az irreális és a*

reális között, a matt színvilág, amelyet gyakran alkalmazott, azt sugallta, mintha holdbéli tájon járnánk. A szürke minden árnyalata jelen volt, a feketétől a barnáig, a felhők fenyegető sötétjétől egészen a fehérig, minden az ezüst szürkétől a gyöngyház szürkéig.” (idézi: S. Nagy, 2005. 11.) Leginkább ez a kísérteties, teremtő színvarázslat határoolja el Farkas Istvánt a harmincas évek magyarországi, lírai, poszt-nagybányai festészetétől. Ugyan egyes táj- és életképein – és különösen zseniális grafikáin – egészen közel kerül Berény vagy Szőnyi motívumvilágához, a szürrealis színkezelés és a groteszk emberábrázolás mégis jóval távolabbi vizek felé sodorja festészetét.

LIDÉRCES SZÍNVARÁZSLAT

Hivatalosan Farkas a nagybányai naturalizmustól és Fényes Adolf finom realizmusától indult, és tudta, hogy ebből kell valami egyedülállót kihoznia. A lélektani affinitású, szürrealisba hajló pályát talán az idős mester, Mednyánszky hagyta rá örökölni, de ugyanennyire meglehetek saját belső forrásai is. Mindenesetre az tagadhatatlan, hogy az 1920-as évek második felében a párizsi kritikusok Étienne

Farkast az École de Paris egyik vezető mestereként tartották számon. Pierre Flouquet például Matisse, Dufy és Friesz atmoszférikus festői vonulatához kapcsolta a magyar festő műveit. Fura életképei, egzisztenciális szorongást keltő találkozásai azonban mégis inkább a szürrealistákhoz, vagy a pittura metafisicához közelítik festészetét. Keze alatt még a könnyed és előkelő tengerparti zsáner is hátborzongató hangulatot áraszt. Az ecset Vaszaryt idéző könnyedséggel és eleganciával suhan át a képen, de a tónusok és a színek Mednyánszkytól ismert hangulatokat hívnak elő. A *Tengerparton* is elsősorban egy gyönyörű tájkép, de az absztrakcióba hajló emberábrázolás és a narratíva titkai mégsem engednek belefeledkezni a bravúros könnyedséggel megfestett hullámok és a szélesre tárt horizont szépségeibe. Ahogy Kállai Ernő írta, ezek a figurák „*inkább hazajáró lelkek, nem erről a világról való bizarr és ijesztő fantomok, semmint hús-vér emberek. Amerre járnak kelnek, ahol ülnek vagy állnak, megjelenésük mindenütt valami kárhuzatos, lappangó végzetet éreztet.*” (Kállai, 2004. 185.)

Kaszás Gábor